

study and mutual study are the main attributes of innovation in the framework of lifelong education.

There are a lot of advantages of virtual education environment. We can mention flexibility, economic efficiency, module adjustment, new role of a teacher, practical use of innovation potential of virtual education environment, interactivity, productivity and effectiveness, individual approach to learners, motivation, and dynamic participation of students in the process of study.

It is noteworthy that integration of traditional education process and innovative virtual forms of study is of great importance nowadays. Such combination has a very promising potential in future because it increases the level of education, answers the need of the country in qualified specialists, and develops academic and professional mobility of authority.

Юлія Коробова

*Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка
м. Суми (Україна)*

Використання потенціалу мовлення вчителя англійської мови для подолання комунікативного бар'єру

Анотація. *Комунікативний бар'єр, який виникає під час педагогічного спілкування, розглядається як інформаційний бар'єр, в основі якого лежить недостатня увага вчителя до модифікацій власного мовлення на різних лінгвістичних рівнях відповідно до рівня підготовки учнів та педагогічної ситуації. Методика навчання мовленнєвої адаптації сприяє розв'язанню проблеми підвищення якості навчання професійно орієнтованого говоріння майбутніх учителів англійської мови.*

Ключові слова: комунікативний бар'єр, мовленнєва адаптація, англомовне професійно орієнтоване говоріння.

Abstract. *The communicative barrier that occurs during any pedagogical communication is considered as the information barrier, based on the teachers' lack of attention to modifications of their own speech at different linguistic levels according to pupils' level of preparation and pedagogical situation. The methodology of teaching speech adaptation helps to solve the problem of improving the quality of developing future English language teachers' professionally oriented speaking skills.*

Key words: *communicative barrier, speech adaptation, professionally oriented speaking.*

Під час уроку англійської мови (АМ) між учителем та учнями існують комунікативні бар'єри, тобто утруднення в педагогічному спілкуванні. Позитивна функція утруднення «...має два значення: а) індикаторне (привернення уваги вчителя; наприклад, уважному вчителю на його труднощі вкажуть помилки його учнів); б) стимулювальне (активізація діяльності вчителя під час аналізу та подолання труднощів, набуття досвіду)» [3, с. 84]. Усвідомлення вчителем природи та впливу цих перешкод на рівень доступності навчальної інформації та оволодіння АМ підвищує ефективність його професійної діяльності, оскільки врахування цих факторів перетворює мовлення вчителя на засіб фасилітації навчання.

Дослідження проблеми подолання бар'єрів педагогічного дискурсу свідчать про те, що їх єдиної класифікації не існує. У межах розв'язання проблеми лінгвістичного бар'єру на уроці АМ, яку можливо вирішити за допомогою використання адаптивного мовлення вчителя АМ, ми розглядаємо таке

утруднення як інформаційний бар'єр, ґрунтуючись на класифікації бар'єрів за джерелом їх виникнення [1]. В основі такого інформаційного бар'єру під час введення вчителем навчальної інформації на уроці АМ лежить ігнорування ним модифікацій мовлення на фонетичному, лексичному, синтаксичному рівнях та на рівні дискурсу відповідно до рівня підготовки учнів та педагогічної ситуації. Зазначимо, що також такий бар'єр можливо розглядати як бар'єр входу в процес педагогічного спілкування (передбачає здатність педагога організувати власне висловлювання з урахуванням особливостей навчального предмету та ін.), як бар'єр мовленнєвої компетентності (визначається ступенем відповідності мовленнєвої поведінки індивіда нормам вербального спілкування та ін.) та як бар'єр сприйняття (зумовлений відсутністю рефлексії та недостатньою компетентністю щодо саморегуляції суб'єкт-суб'єктною системою).

У нашому дослідженні вперше теоретично обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено методику навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів АМ; визначено уміння комплексної мовленнєвої адаптації; удосконалено перелік адаптивних мовленнєвих умінь учителя АМ для ефективного педагогічного спілкування; набуло подальшого розвитку уточнення ефективних шляхів покращення сприйняття навчальної інформації учнями на уроці АМ [2].

Нами доведено, що покращення сприйняття навчальної інформації учнями на уроці забезпечується такими ефективними модифікаціями мовлення вчителя АМ: 1) на фонетичному рівні: використання різних видів наголосу, пауз; зміни інтонації; 2) на лексичному рівні: перефразування слів; 3) на синтаксичному рівні: спрощення структури речення, сурядний зв'язок; уникання скорочень слів і

вживання прислівників перед дієсловами; 4) на рівні дискурсу: формулювання питання-стимулу у формі відкритого спеціального або демонстраційного запитання; використання після спеціального запитання додаткового альтернативного або неповного запитання; вживання часткових повторень, різних способів перевірки розуміння. Більш високий рівень доступності усної навчальної інформації досягається шляхом застосування вмінь комплексної мовленнєвої адаптації, тобто адаптації мовлення вчителя одночасно щонайменше на двох із чотирьох зазначених вище лінгвістичних рівнях для забезпечення фасилітації процесу навчання окремого учня або класу в цілому [2].

Відповідно до основних функцій мовлення вчителя АМ на уроці навчання мовленнєвої адаптації повинно бути спрямоване на формування та розвиток 6 груп умінь мовленнєвої адаптації на фонетичному, лексичному, синтаксичному рівнях та вмінь комплексної мовленнєвої адаптації: 1) адаптивні вміння організації; 2) адаптивні вміння оцінювання та корекції; 3) адаптивні вміння стимулювання; 4) адаптивні вміння фасилітації; 5) адаптивні вміння інформування; 6) адаптивні вміння контролю розуміння учнями завдання та контролю його виконання.

Навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів АМ характеризується кращими результатами за умови організації навчання із застосуванням письмової рефлексії під час проведення мікротренінгу та самооцінювання ступеня володіння вміннями мовленнєвої адаптації [2].

Таким чином, запропонована методика навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів АМ надає можливість усунути існуюче протиріччя між значним потенціалом адаптивного мовлення вчителя АМ та його незатребуваністю під час вирішення

комунікативних проблем, пов'язаних із подоланням психологічних, лінгвістичних та дидактичних бар'єрів у навчальному процесі, а також сприяє розв'язанню проблеми підвищення якості навчання професійно орієнтованого говоріння майбутніх учителів АМ.

Список використаних джерел

1. Козирев М. П. Бар'єри педагогічного спілкування. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна*. Львів, 2013. Вип. 2. С. 136–146.
2. Коробова Ю. В. Методика навчання майбутніх учителів англійської мови мовленнєвої адаптації : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2018. 443 с.
3. Маркова А. К. Психология труда учителя : кн. для учителя. М. : Просвещение, 1993. 192 с.

Костянтин Корсак

*ПВНЗ «Київський медичний університет»
м. Київ (Україна)*

Вирішення проблем людства та ультимативна необхідність поширення ноотермінів у світовій науково-освітній сфері

Анотація. Автор обґрунтовує ймовірну причину тотальної неуваги світової науки, освіти й економіки до термінів і понять з грецьким «ноо». Вона має наслідком використання помилкових рішень щодо розвитку економіки за кордоном і в Україні. Пропозиція полягає у скеруванні наук і освіти на створення і використання відкритих автором екологічно ідеальних ноотехнологій, що рятують людство.

Ключові слова: криза людства, пандемії і колапси, засоби порятунку, ноотехнології, ноонаук, протеїн Фу.